48ste jaar. — Nr 36. Zaterdag 23 Maart 1901.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :
Drie maal per week 6 franks per jaar.
Twee » » 5 »
Een » » 4 »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen 15 centimes per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : 1 fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 23e MAART 1901.

VAN ALLES WAT.

't Is soms nutlig een oogslag te werpen over de grenzen ; aldus trekt men voordeel uit de ondervinding van anderen.

De Hollandsche liberalen, terug aan 't bewind gekomen, dringen aan een vreedzaam en werkzaam volk den persoonlijken dienstplicht op.

Het is echter heel wat gemakkelijker een grondbegin in eene wet te schrijven, dan het door dwang te doen uitvoeren, het in de zeden te doen doordringen, het door de openbare denkwijze te doen aannemen en al zijne gevolgen te doen gelden.

De kazerne is bij onze noorderburen nooit minder populair geweest, dan sedert niemand er zich nog kan van ontmaken ten prijze van geld.

Zij betreuren de plaatsvervanging en, als schadeloosstelling voor de opoffering hunner vrijheid, hebben zij vermindering van dienststijd gevraagd.

De minister van oorlog heeft iets toegestaan ; maar zij willen meer en men weet dat generaal Eland op die kwestie eene parlementaire neerlaag heeft geleden.

Zijn ontslag was onvermijdelijk geworden en op 't oogenblik, is het een voltrokken feit.

Onze militaristen zullen wel doen dit voorbeeld in overweging te nemen, want 't is te zelvertijde eene voorspelling.

Zij zullen daaraan zien welk lot hun wacht indien zij voortgaan met het dwarsboomen van den nationalen wil.

Overigens, de vermindering van dienststijd voor de milicianen is overal aan de dagorde, zelfs in Frankrijk.

* *

« Wij gelooven niet, dat eene beweging, met het doel de maatschappij te hervormen, lukken kan, indien zij op den godsdienst niet is gegrondvest ».

Dit schreef overtijd het orgaan van het Hollandsch liberalismus, het *Handelsblad* van Amsterdam. Toch hoort ge hier in België de liberalen maar schreeuwen en huilen : Weg met den godsdienst ! Die kleppers zullen zich maar beteren als de vuige socialisten, het zevende gebod niet meer erkennen, hunne *brandkas* zullen aan 't plunderen zijn.

* *

De socialisten verwijten gedurig aan de Kerk, dat zij *geloof* eischt van hare kinderen ; volgens hen, moet men niet gelooven maar *weten*.

Een hoofdartikel, *dezer dagen* in *Le Peuple* verschenen, breekt ganach die stelling af en zegt dat al de leden der roode partij vast moeten *gelooven* in de beloftе van het socialisme en dat het noodig is, degenen die dat geloof niet hebben, uit de rangen te verwijderen.

Het socialism eischt dus voor zich, wat het aan de Kerk verwijt.

* *

De onderhandelingen tusschen de Duitsche en Belgische afgevaardigden, strekkende om eene nieuwe spoorweglijn aan te leggen tusschen Keulen en Luik, zijn niet met goeden uitslag bekroond.

Men erkende dat de lijn den weg naar Brussel veel zou verkorten en dat de lijn naar Luik, waarop er nu te veel treinen loopen, er veel zou verlicht worden. De lijn zal nochtans niet gelegd worden, om redenen van krijgskundigen aard.

De Boerengezinde volksafgevaardigden van Oostenrijksche, Beiersche, Spaansche, Zweedsche, Italiaansche, Amerikaansche en Fransche Parlementen zullen een comiteit vormen, gelast om aan hunne regeering de toelating te vragen ten einde eene overgroote loterij in te richten, wier verspreiding zou toevertrouwd worden aan eene stevig gevestigde bank en voor dewelke al de gladbaden der beide wereldddeelen kosteloos hunne ruchtbaarheid zouden verleenen. Het groot lot zou een milioen wezen ; dan zullen er prijzen zijn van 100.000 tot 200.000 frank. De prijs der billetten zal zeer laag zijn. De noodige som is 25 millioen.

Buurtspoorweg Tongeren-Cortessem.

Gelijk wij het reeds in ons nummer van verleden dinsdag aangekondigd hebben, blijkt het uit eene mededeeling door de Nationale Maatschappij der buurtspoorwegen aan onze achtbare gekozenen in Senaat en Kamer gedaan, dat de vraag tot concessie dezer lijn, vergezeld van alle plannen, den 3e *April* 1900 ingebracht werd.

De enkwesten zijn geëindigd.

Den 13e *December* 1900 was het kapitaal onderschreven.

Door zijne depeche, in datum 12e *der loopende maand Maart*, komt M. de Minister van IJzerenwegen, Posterijen en Telegrafen *de goedgekeurde plannen* aan de Nationale Maatschappij te verzenden.

De ontvangst dezer plannen gaat de afkondiging van het koninklijk besluit van concessie vooraf. Dit koninklijk besluit zal weldra verschijnen. Reeds heeft de Nationale Maatschappij de noodige inlichtingen gegeven, opdat de provinciale dienst van Limburg onmiddellijk zou overgaan tot het opmaken van de parcelsgewijze plannen. De Maatschappij zal zorg dragen dat dit werk, zonder den minsten uitstel, vervaardigd worde.

Onze lezers zullen met het grootste genoegen vernemen dat het koninklijk besluit van concessie dezer lijn, in dewelke onze bevolkingen zulk een groot belang hebben, op het punt is uit te komen.

Tusschen dit en zeer korten tijd, zal het geteekend worden en weldra zullen wij de hand zien slaan aan het aanleggen der lijn Tongeren-Cortessem, even vurig verlangd door onze medeburgers als door de inwoners der landelijke gemeenten op den doortocht van den tram gelegen.

Eens te meer zullen onze bevolkingen erkentelijk jegens onze achtbare gekozenen in Senaat en Kamer zijn, die het aanleggen van de lijn Tongeren-Cortessem bekomen hebben en die steeds op de bres staan als het de verdediging der zedelijke of stoffelijke belangen hunner lastgevers geldt.

DE JEUGD.

De jaren der jeugd zijn de kostbaarste des levens, dit is eene spreuk waarvan wij de waarheid slechts begrijpen als de jeugd vervlogen is.

Als het te laat is, beseffen wij eerst goed de bedoeling dezer woorden.

Wij herinneren ons dan het verledene, voor onzen geest zweeft als eene schim, de jonge leftetijd waarvan wij vroeger de kostbaarheid niet kenden.

Gelijk de vlinder die van bloem tot bloem rondfladdert, slechts gestreeld wordt door hare schoone kleuren, dook de jonge mensch, onbewust van de aardsche grootheden en van de hinderpalen die hij op zijne loopbaan kan tegenkomen, leeft hij, denkende aan niets dan aan zijne vermaken.

Alles ziet hij aan gelijk de glinsterende kleuren der bloemen, verdriet of kommernis kent hij niet, immers hij heeft zijne ouders die voor hem zorgen, hem voeden en eene goede opvoeding geven.

Maar helaas, hoevelen zijn er niet die in plaats van dit geluk waar te nemen, slechts denken aan bezeelarij, aan het woelige spel, aan zijne vermakelijkheden ?

Hoe kort zijn deze dagen, hoe vervliegen die uren, die terzelvertijd het geluk met zich slepen ! Gelijk de lente des jaars, verdwijnt ook de lente des levens.

Zij is gelijk de bloem die nauwelijks ontloken zijnde, geknakt wordt om niet meer op te staan. Ongelukkig degene die de jaren der jeugd niet waargenomen heeft, want de verdwenen tijd is niet meer in te halen.

Eens de jeugd voorbij, waakt geen ouderlijke arm meer over hem ; gansch alleen is hij in de wereld, en de bloemen waarmede zijn weg vroeger bezaaid was zijn in doornen veranderd.

De schitterende kleuren der bloemen verleiden hem nog wel, maar al te dikwijls moet hij het vergif, dat zij inhouden, proeven.

Bij dwaalt dan in de wijde wereld rond gelijk het broze schip op de wateren des oceaans rondvaart, en wiens stuurman er de klippen of de rotsen niet van kent, noch zelfs de woestheid der baren ondervonden heeft.

VARIA

Vergelijkende studie over de internationale plunderaars. — Een Japaansch blad beoordeelt als volgt het karakter van de soldaten der bondgenooten, naar hunne wijze van plunderen in China :

De ENGELSCHMAN beijvert zich om meubelen weg te nemen, welke niet te zwaar om te dragen zijn.

De ITALIAAN handelt als liefhebber ; bij den eersten oogslag valt hij op muziekinstrumenten. In vollen dag dragen vier Italiaansche matrozen eene piano weg.

De RUSSEN bekommeren zich niet om sonsterijen : zij werpen ze met verachting op den grond en verwaken zich met vrouwen en kinderen te mishandelen.

De AMERIKANEN moeten hebben wat zij willen : zij vechten er voor. Geef men het hun, dan trakteeren zij.

De FRANSCHMAN handelt heel anders : Te Tientsin draagt een soldaat, onder den last zweetende, eene zeer groote kas weg. Onderweg geeft hij ze voor eenen schoonen halsdoek, die hij eene Chinesche dame aanbiedt, die hem toelacht, en gaat met ledige handen weg.

De practische JAPANEES hout zich niet bezig met kunstvoorwerpen en zoekt slechts naar zilverstaven, om ze naar huis te zenden.

En de soldaten van het BELGISCH legioen, zoo men ze niet belet hadde verder te gaan dan Beverloo, wat zouden die gedaan hebben ? Zij zouden, zegt heel geestig een confrater, ongetwijfeld eerst en vooral zich bezig gehouden hebben met de flessschen lambic, in de verwarring te zoek geraakt, bijeen te brengen.

Wanneer zijt gij geboren ? — Wanneer ik geboren ben ? — Ja..... neem den datum van uwen geboortedag, vermenigvuldig dit getal met 2 ; tel er 5 bij ; vermenigvuldig het bekomen getal met 5 ; tel daarbij 't getal hetwelk de hoeveelste maand aanduidt, dat de maand uwer geboorte in de rij der maanden van het jaar voorkomt. En welk getal hebt gij nu ?

— Ik heb 114, juist !

— Welaa, trek daar 25 af....

— Gedaan ! Nog 89 op den kop !

— Zoò, 89 zegt ge ? Luister dan : dan zijt geboren op den 8e dag der 9e maand, zijt de September.

— Waarachtig !

— Ik geef hierbij de tabel op :

de geboortedag × 2
+ 5
× 5
+ het ranggetal der maand.
— 25

Die bovenstaande regel is maar toepasselijk voor de maanden Januari tot September inbegrepen.

Voor de drij laatste maanden, valt er nog het volgende op te merken : Buiten de 25 die er op 't einde af te trekken zijn, moet men daarenboven nog 10 aftrekken, en van het bekomen getal duidt dan het getal der eenheden, het ranggetal der maand aan waarin gij geboren zijt, en het overblijvend getal den datum der maand. Zoo b v. is het eenheidscijfer 0, dan duidt dit October aan ; 1 beteekent November, en 2, December.

Veronderstel den dag uwer geboorte den 30 November ; dan reken ik : 30 × 2 = 60 + 5 = 65 × 5 = 325 + 11 = 336 — 25 = 311 — 10 = 301.... 1 beteekent November en 30 den dag in November.

Men probeere eens als tijdverdrijf.

Wanneer zal de wereld heel bevolkt zijn ? — In het *Bulletin van het Aardrijkskundig Genootschap* te Londen, verschen niet lang geleden eene merkwaardige studie van demographische statistiek, samengesteld door M. Rawenstein.

De schrijver stelde zich daarbij ten doel den datum te bepalen, waarop de aarde bedekt zou zijn met zóóveel menschelijke schepselen, als zij voeden kan.

Hij gaat uit van de gegevens, dat de bevolking der aarde thans kan worden begroot op 1 milliard en 500 millioen inwoners en dat de vaste grond kan worden verdeeld in drieërlei gewesten : vruchtbare gronden, steppen en woestijnen.

Daarna zocht hij, welk maximum van inwoners elk dezer soorten van gronden zouden kunnen voeden en berpaalde het aantal bewoners per vierkante Engelsche mijl, (de vierkante Engelsche mijl staat bijna gelijk met 26 vierkante kilometers), voor de vruchtbare gronden op 207, voor de steppen op 10 en voor de woestijnen op 1.

Gegeven nu, dat er, in ronde getallen uitgedrukt, aanwezig zijn :

28 millioen vierkante mijlen vruchtbaren grond ;
14 millioen vierkante mijlen steppen, en
4 millioen vierkante mijlen woestijn ;

dan zouden de grenzen der bewoonbaarheid van den aardbol zijn bereikt, zoodra de bevolking het getal van 5 milliard 900 millioen of 6 milliard zouden nabijkomen.

Deze staat van zaken is voor het levend geslacht nog niet onrustbarend. Evenwel zoude bij eene gemiddelde jaarlijksche toename van 8 percent der totale bevolking van den aardbol het cijfer van 5,944 milliard inwoners reeds zijn bereikt in het jaar 2072, dus binnen ongeveer twee eeuwen.

Volgens de geologen zullen in dat jaar tevens Engelsche kolenmijnen uitgeput zijn.

SPORT.

HONDENTOONSTELLING.

De IIIe Hondentoonstelling, ingericht door den *Kynos-Club* van Luik, zal dit jaar gehouden worden op 27e, 28e en 29e APRIL, in den « Jardin d'Acclimatation. »

Den zondag zal ook eene tentoonstelling plaats hebben van trekhonden.

Voor alle inlichtingen wende men zich tot den heer VICTOR LINSMET, vecaris, rue des Clarisses, te Luik.

NIEUWS uit de stad en de provincie.

TONGEREN. — *Hoefsmederij.* — De kosteloze leergangen van hoefsmederij, welke wij vroeger aangekondigd hebben, worden alhier met zeer veel vlijt en vrucht gevolgd. Rond de 60 leerlingen, komende van alle kanten der provincie, volgen ze regelmatig.

Op de markt van TONGEREN van verleden donderdag waren te koop gesteld : 599 paarden, 506 koeien en kalveren, 9 schapen, 219 vette varkens, 1111 biggen, 220 loopers.

Paardenmarkt *te Tongeren*, DONDERDAG **11e APRIL.**

Hof van Assisen van Limburg. — Heden zaterdag heeft het Hof zich bezig gehouden met de zaak der diefstallen van Lommel bij bad moeten uitgesteld worden uit hoofde der ziekte van den voornoamsten getuige.

Het is de zaak ten laste van : 1e De Meyer, Camille, 25 jaren oud, schoenmaker, geboren te St-Anna-ter-Mieden (Holland), woonachtig te Brugge.

2e Vandergracht, Jacques, 22 jaren oud, bakker, geboren te Dilbeek, woonachtig te Gent.

3e Vandeastraeten, Joseph, 25 jaren oud, zonder beroep, geboren en woonachtig te Gent, beschuldigd te Lommel, in den nacht van den 20e tot 21e eenen diefstal met inbraak, gepleegd te hebben.

Openbaar Ministerie, Mter Van West.

Verdedigers, Mten Delvoie en Lombrichts.

De derde der betichten voortvluchtig zijnde, wordt bij verstek gevonnisd.

Op het oogenblik dat wij ter pers leggen, is de zaak nog niet uitgemaakt.

Genootschap van den H. Josef ten voordeele van het Priesterschap. — De jaarlijksche plechtigheid zal plaats hebben bij de dames der Heilige Harten, aanstaanden dinsdag, 26 Maart, om 3 1/2 ure 's namiddags.

Lof gezongen door de Juffrouwen der Congregatie ; fransch sermoen door den E. P. Adolphus, van het klooster der Minderbroeders.

Onmiddellijk erna, vergadering voor de ijveraarsters.

WERM. — Ziehier de aanspraken voorgedragen ter gelegenheid der inhuldiging van den nieuwen Pastoor, den Eerw. Heer ENGELEN.

Dit lofdicht is afgelezen door M. M. CASTERMANS.

I. — *LOFDICHT opgedragen aan den Wel Eerw. Heer Pastoor ENGELEN, bij zijne inhuldiging te WERM,* (14en Maart 1901).

's Heeren wijngaard scheen te treuren
Bij 't gemis aan een tuinier :
Doch wat zien wij nu gebeuren ?
Tûmt rond lust en vreugd hier.
Het bang gevoel bepraagt nog 't harte
Te Werm bij elk parochiaan
Op iedere wezen las men smarte
In iedere oog blonk er een traan.
Lof en dank zijn' Hoog Eerwaarde
Onzen wijzen Bisschop goed
Die geen zorg nog moeite spaarde,
Wat ons hart vervult met moed.
Een nieuwen herder zal hij schenken
Een vromen leidsman onzer ziel,
Die ons steeds zal doen gedenken
Wie 't wakend oog nog op ons hield.
Hij zal klink in alle stonden
Graag galeiden onze jeugd ;
Hij zal Gods woord met lof verkondeu.
Ja, ieder brengen tot de deugd.
Hij zal vooreerst de vrees des Heeren
Aan de kleinen preuten in ;
De jongheid ook hun plichten leeren
Als aan den grijsaard van 't gezin.
Hier, Herder, zal men U steeds eeren
't Blijkt ja 't were Christendom ;
't Staat op ons gelaat te lezen,
Wij roepen U wees welkom !!!
God schenk u als 't loon der braven
Wij volgen graag zijn heil'ge leer
Dit zullen wu met eed zelfs staven
Als ware kinderen van den Heer !
Snoo nu, Herder, naar behagen
Alle ranken groot en klein.
Opdat zij goede vruchten dragen
Voor het Hemelrijk alleen !!

Klink spreid thans uw vreugde klanken
Wijd en zijd hier in het rond ;
Om den Heer uit 't hart te danken
Juichen wij met luiden mond !!

Lang zal hij leven !!!
Lang zal hij leven !!!
Lang zal hij leven !!!

II. — Aanspraak door Mej. JOSEPHINA MOENS :

Wel Eerwaarde Heer Pastoor,

In naam der jonge dochters der Parochie Werm roep ik U, wel Eerwaarde Herder, het welkom toe en bied U dit nederig geschenk. In Werm heeft altoos eensgezindheid tusschen Parochianen en hunnen Pastoor bestaan ; deze eensgezindheid is gegrondvest in hunne harten welke bezield met weren Godsdienst den Gezant des Heeren hoogachten en oprecht beminnen.

Gelijk in vroegere tijden zult gij de dochters uwer Parochie altoos gehoorzaam vinden aan uw woord, dat het woord van God is.

Altoos wanneer het 't goede geldt, zult en moogt gij op ons rekenen ; uwe wijze vermaningen en lessen welke wij noodig hebben, zullen wij immer in dank aanvaarden.

Wij hebben den wel eerwaarden heer Pastoor Gerrets, uwen achtbaren voorganger, die onzeedelijk en stoffelijk welzijn volkomen ter harte nam, zeer betreurd, toen de wreede dood Hem gedurende het H. Sacrificie der Mis voor ons opdragend, schielijk heeft weggerukt.

Die pijnlijke smart, dit droevig verlies welke wij nog gevoelen, beletten ons niet de groote weldaad van Monseigneur den Bisschop te waardeeren, die U als zijnen opvolger alhier heeft benoemd, overtuigd de wonde waarvan ganach de Parochie leed en bloedde, te genezen.

Sedert vijf weken hebben wij u in ons midden ; sedert vijf weken hebben wij U reeds leeren kennen en beseffen hoezeer gij voorzollen, zonder onderscheid, bekommerd als een vader zorg draagt.

Ook hebt gij reeds het vertrouwen, de achting, de liefde, ja, de gehechtheid van iedereen gewonnen ; ik kom UEd. in naam hijzonder der jeugd van Werm dit gerieg geschenk als verzekering dezer gevoelens aanbieden. Gelieve het met dank willen aanvaarden !

Moge Werm U nog vele jaren behouden, en mogen uwe Parochianen steeds rond U en met U gelukkig in deze gevoelens vereenigd blijven !!

Leve onze nieuwe Herder, de wel eerwaarde heer Fr. Engelen !!!

III. — Aanspraak gedaan door den Hr HUBERT SNELLINGS :

Wel Eerwaarde Heer Pastoor,

Ter gelegenheid van den luistervollen, geheugelijken dag uwer plechtige inhuldiging als Pastoor onzer parochie van Werm, ben ik gelast in den naam van alle inwoners UEd. hartelijk te verwelkommen en U het hiernevensstaande geschenk als bewijs onzer genegenheid guilhartig aan te bieden ; gelieve het als eene gedenkenis en de verzekering van de hoogachtig en de verkleefdheid aller Parochianen te aanvaarden !!

Moge het U herinneren dat wij allen door het H. Hart van Jesus met U vereenigd maar één hart met onzen dierbaren Herder uitmaken en sterk door deze liefde op den waren weg volhardend, samen tot ons eeuwig geluk mogen !!

Moget gij met ons lange gelukkige jaren te Werm doorbrengen ! Zulk zijn de oprechte wenschen van al uwe Parochianen !!

Lang leve onze Wel Erwaarde Heer Pastoor Engelen !!

Moord te Opheers. — *Eene vrouw erg mishandeld, een man gedood en een paard dapper weggekapt door eenen dronkaard.* — Een man heeft in bedronken torstand, zijne vrouw en zijne schoonvader zoo erg misbandeld, dat men voor hun leven vreest, en de laatste HH. Sacramenten, hun zijn moeten toegediend worden.

Daarbij nog niet voldaan, greep de kerel eene bijl en sloeg zijn paard eene poot over.

Den bij hem inwonenden schoonvader, afkomstig van Marlinne, op wien de ongelukkige zijne woede uitgewerkt heeft, werd het hoofd ingeslagen en is reeds overleden.

De vrouw heeft hare armen over en is een oor kwijt. Zij verkeert in zeer onrustwekkenden toestand.

Het parkel van Tongeren is ter plaats geweest en heeft den moordenaar doen aanhouden.

Bij den *Postrijder* van heden behoort een BIJVOEGSEL.

BERICHT. — Ik heb de eer de belanghebbenden te verzoeken, mij zoohaast mogelijk hunne spaarboekjes te laten geworden voor inschrijving der interesten, tegen afgifte van een ontvangsbewijs, dat hun als voorloopige titel zal dienen, in afwachting dat men de boekjes wedergeve. *De Pontontwanger,*

ALPH. VANDEN BOSCH.

De gouverneur der provincie Limburg, verwittigt de daarbij belanghebbenden, dat eene commissie ingesteld kraachtens artikel 2 van het koninklijk besluit van 15 Juli 1835 (Staatsblad n° 53), zich zal vereenigen op *woensdag* 10 *April* 1901, *ten 9 uren 's morgens*, in het provincial Gouvernementshotel te Hasselt, onder het voorzitterschap van den H. Hoofd Ingenieur, Bestuurder der Bruggen en wegen der provincie, ten einde over te gaan tot het onderzoek der pereonen, die het bedrijf van landmeter verlangen uit te oefenen.

DE DOCHTER

van den

VALSCHMUNTER

Een verhaal van de Russische grenzen.

5de VERVOLG.

De volgende dag was een vrijdag.

Peiser bleef thuis en werkte in zijne kamer. 's Namiddags liet hij zijne dochter roepen en sagde alleen :

— Dezen avond zal onze gast met ons aan tafel komen. Wil daarop dus bij het bereiden van den maaltijd rekenen.

Vervolgens hield hij zich met een zeer geheimzinnigen arbeid bezig, waartoe hij zich naar den kelder begaf, die tot distillleering der geestrijke dranken diende.

Deze bereiding geschiedde anders op zeer eenvoudige wijze en bestond hoofdzakelijk hierin, dat Peiser een mengsel van spiritus en water door een met houtkool gevuld vat filtreerde, waardoor de drank verkregen werd, dien zijne klanten er iederen marktdag in grootere of kleinere flesschen mee naar huis namen.

Peiser hield zich echter thans niet met deze drankbereiding bezig ; in dit geval toch zou het niet noodig geweest zijn, de kelderdeur zoo zorgvuldig te sluiten en er von binnen de grendels voor te schuiven, of, alvorens het licht aan te steken, ook nog voor het kleine, vuile, ondoorzichtbare keldervenster, oude zakken te hangen.

Na dus de meest mogelijke voorzichtigheid te hebben in acht genomen, rolde hij uit eenen hoek een groot vat naar voren, waarvan hij voorzichtig het deksel afnam en dat bleek met zuut gevuld te zijn.

Peiser legde in een kleinen haard een vuur aan, haalde eenige stukken sterk bandijzer te voorschijn, welke hij verwarmde en woarmee hij beurtelings in het midden der harde zuutmassa een rond gat uitholde, dat telkens dieper werd.

Toen hij ongeveer tot op de helft der diepte van het vat gekomen was, staakte hij zijnen arbeid.

Voorzichtig zag hij eerst nog eens rond, of hij van geen enkele zij kon bespied worden en schoof dan de in een hoek liggende houtskolen wat terzij, waaruit hij twee in wasdoek gehulde pakken te voorschijn brucht, die zeer zwaar scheenen te zijn, en die hij daarom dan ook waarschijnlijk eenige dagen te voren in het kleine wagentje, dat hij steeds zelf bestuurde, had naar huis gebracht.

Hij deed beide pakken in de gemaakte opening veerdwijnen, wierp de uitgegraven ruut weer in het vat, maakte deze met warme ijzers week en de oppervlakte glad, zoodat uit niets kon blijken, dat het vat open geweest was.

Gehoel overeenkomstig dit eerste, handelde Peiser nog met meerdere vaten, alleen hadde hij de pakken thans uit een ouden koperen distilleerketel, die in eenen hoek stond.

Ten slotte knipte hij de vaten weer zoo voorzichtig dicht, dat alleen een vakman, en dan nog slechts bij nauwkeurig onderzoek, het bedrog zou kunnen bemerkt hebbeo, en rolde ze naar den kelder, na voorzorgvuldig te hebben gezorgd, dat alle sporen zijner werkzaamheid verdwenen waren.

. . . . . .

In de keuken was inmiddels Esther druk bezig zich van hare verplichtijegen als vrouw des huizes zorgvuldig te kwijten.

Zij bereidde zelf de barches — eene soort gevlochten broodjes — en zorgde voor de visch en de appelrijst.

Het was de eerste maal dat zij tegenover een vreemdeling de plichten als gastvrouw vertullen zou en dan nog wel tegenover een vreemdeling, die haar zoovel belangstelling tad inspboezemd.

Nu en dan echter bengaiijde haar ook weer de tamenkomst met den vreemdeling. Zij was het nog niet met zichzelve eens, op welke wijze zij zich tegenover hem zou moeten gedragen. Door Baruch kende zij gedeeltelijk het geheim dat hem omgaf, doch dat haar onbekend moest zijn. Hoe hem dus tegemoet te treden ?

Vriendelijk, zooals het tegenover den gast plicht is, of terughoudend, wijl zij in den vreemdeling een deelgenoot in de geheimen van haren vader zien moest ?

Met het intreden der schemering brak de Sabathavond aan met al zijne poëzie. Er ligt iets onuitsprekelijk weldadigs, iets tot het gemoed sprekends, in dit uitrusten van den arbeid, in dat opgaan in de stille Sabathrust.

Esther had voor deze gelegenheid een donker zijden kleed aangetrokken. Zij droeg geen enkel versiersel, ofschoon zij door haar vader van de kostbaarste sieraden voorzien was ; geen ring, geen armband trok de aandacht toen Esther de aan de zoldering hangende, zilveren Sabathlamp aanstak.

In de beste kamer van het huis was de tafel gedekt. Op het verblindend witte tafellaken lagen de geurige bruine « barches » stond de verguldzilveren beker met « Koscheren » (wijn), stonden ook de beide kandelaars met de branddende kaarsen.

Baruch kwam binnen in een nette kaftan ; hij zag er recht feestelijk uit en telde zijne vingers slechts ter sluiks, terwijl hij de handen op den rug hield.

Spoedig daarop verschenen ook Peiser, juist zooals hij uit de synagoge kwam met den gast, dien hij zelf van zijne kamer had afgehaald en te voren de noodige inlichtingen gegeven had, hoe zich te gedragen, om geen achterdocht te wekken. Walewski en Esther begroeten elkander met eene zwijgende buiging, terwijl beiden onwillekeurig bloosden.

De mannen dekten het hoofd en Peiser trad op de tafel toe om den « Kiddusch » te maken, het is te zeggen den Sabat in te wijden.

Hij sprak den hebreeuwsche zegenspreuk uit over den wijn, van welken hij drank en vervolgens alle aanwezenden drieken liet, daarna over het gebak, dat hij brak en verdeelde. Toen kwam het eten.

Het gesprek aan tafel was zeer onbeduidend. Peiser vermeed het blijkbaar zijnen gast rechtstreeks toe te spreken, en had slechts lof voor het eten en kookkunst zijner dochter.

Op Baruch scheen de Sabathviering een bedarenden invloed uit te oefenen, hij maakte geene grimmassen, dan alleen om zijne vreugde en dankbaarheid te kennen te geven als Esther hem van spijzen voorzag, en slechts enkele malen behoefde zij hem te wenken, als hij bezig was den inventaris zijner vingers op te maken.

Esther zweeg uit vrouwelijke kieschheid, en op Walewski werkte de betoovering, verbonden aan het nieuwe, het vreemde van plaats en omgeving.

Na een tijd van verschrikkelijk lijden, na het doorworstelen van de grootste gevaren, zich plotseling te zien overgeplaatst in een dergelijken rustigen kring, bij eene feestelijke gelegenheid, waarvan hij de poëzie meer gevoelde dan begreep, een dergelijke overgang moet wel indruk maken !

Het heerlijk toebereide eten smaakte hem, het knetteren der Sabatslamp en andere lichten, klonk hem als feestelijke muziek en wanneer hij opzag en in het gelaat zijner jeugdige gastvrouw blikte, overviel hem een gevoel, dat het midden hield tusschen vreugde en weemoed.

Het eten werd afgedragen en voor den gast de russische samowar, de onvermijdelijke theemachien geplaatst.

Peiser begaf zich naar eene zijkamer en stemde daar eene viool, waarop hij spoedig, al op en neer loopende, eigenaardige wijzen begon te spelen.

Hoewel niet kunstvol voorgedragen, wekten toch deze klagende, oude hebreeuwsche melodieën in zekeren zin stichtend op den toehoorder.

Baruch was den heer des huizes gevolgd, zat thans in eenen hoek der kamer gehurkt en liet zich naar het scheen door de muziek in slaap wiegen ; hij zat ten minste bewegingloos met over elkaar geslagen armen.

Esther en Walewski waren dus zoo goed als alleen, en de laatste wendde zich plotseling in de fransche taal tot haar, om haar het verzoek te doen den volgenden avond eenige door hem geschreven regels te willen overschrijven.

Het jonge meisje verklaarde zich vriendelijk daartoe bereid en beantwoordde in het zich ontwikkelend gesprek de vragen van den gast, die een zeer elegant fransch sprak, met meerdere of mindere uitvoerigheid, terwijl zij allengs meer hare bevangenheid verloor.

Het was toch het neutrale gebied der fransche taal, waarop zij elkander te gemoet kwamen en waardoor het onderhoud van oogenblik tot oogenblik levendiger werd.

Eerst liep het over de boeken, die Esther den gast geleend had, daarna bewoog het zich op meer algemeen terrein en spoedig had het gesprek eenen zoo vertrouwelijken vorm aangenomen, alsof zij elkaar reeds maanden lang hadden gekend, en verbaasden zij er zich over, dat zij schertsen en lachen konden en veel genoegen in elkanders gezelschap vonden.

Peiser hield nu en dan met zijn spel op, om naar de sprekenden te luisteren, ofschoon hij niets van de taal verstond. Maar over zijn gelaat vloog een trotsch lachje, toen hij bemerkte op hoe elegante wijze zijne dochter zich in die vreemde taal met den gast onderhield.

Esther en Walewski waren beiden verbaasd, toen zij van den bionentredenden huisheer vernamen, dat het reeds over tienen was, en Walewski moest zijne kamer opzoeken, ofschoon hij er nog niet het minste verlangen naar had.

Hoe verschillend was dan ook het afscheid, vergeleken met de verlegen begroeting van eenige uren vroeger. Thans reikten zij elkander als oude vrienden de hand toe en van beider lippen klonk het gelijktijdig :

— Tot weerziens !

Peiser begaf zich op den Sabath-avond steeds vroeg ter ruste, thans ook onmiddellijk nadat zijne dochter een goeden nacht had toegewensch.

Een echter was er, die nog op kalachtige wijze door het huis rondsloop, en wel Baruch. Eerst klom hij den trap op, om den gast te beluisteren, tot deze het licht in zijne kamer had uitgedoofd, daarna kroop hij naar den kelder, naar de vaten, met welke Peiser zich dien dag had bezig gehouden. Hij klopte er zacht tegen en luisterde gespannen, alsof hij verwachtte dat ze hem iets zouden toefluisteren.

Toen hij de trap weer beklom, om zich evenzeer ter ruste te begeven in een vertrek dat zich naast de werkkamer van Peiser bevond, mompelde hij iets zichzelven :

— De Balbajis denkt dat niemand weet, wat er in die vaten is, maar Baruch weet het !

IV.

Rothmann trok nog altijd met zijne pakken van dorp tot dorp. Hij deed bijna in het geheel geen zaken, hoewel hij steeds tegenover de herbergiersster het tegendeel beweerde.

Maar er scheen hem dan ook minder aan gelegen, zijne waren te verhandelen, dan soms uren lang met de boerenvrouwen in de verschillende dorpen te spreken, dagen lang in de herbergen te zitten, om zich daar met de gasten en voorbijtrekkende voerlieden te onderhouden of langs de wegen met alle menschen, die hij ten ontmoette, een gesprek aan te knoopen, wat hem blijkbaar gemakkelijk viel, daar hij het poolsch dialect der streek zeer vlot sprak.

Aan geld scheen het hem niet te ontbreken, ofschoon hij er nooit een opvallend gebruik van maakte en zich met betrekking tot eten en drinken nooit meer gunde dan ieder ander rondzeisend koopman.

Niets ontging zijne opmerkzaamheid, maar vooral scheenen de kruisingen van straten en wegen, punten van bijzonder belang voor hem te zijn.

Juist naderde hij een klein gehucht dat uit eenige verstrooide boerenhutten bestond. Hij zag naar deze uit planken gebouwde, half vergane hutten met de meeste zorgvuldigheid, zelfs de opschriften, die de jeugd gewoonlijk met wit of rood krijt, op sommige plaatsen aanbrengt, en meestal uit namen bestaan of de geestige opmerking bevatten, dat deze of die jongen een ezel is, ontgingen niet aan zijnen opmerkzamen blik.

Een dezer namen bij voorbeeld luidde : Eduard Biller, zooals men zal bekennen een zeer onschuldige, weinig beteekenende naam.

Rothmann hield zich in deze hutten meer dan twee uren op, zonder iets te kunnen verhandelen ; vervolgens ging hij weer verder den straatweg langs, tot deze door een gewelf onder den spoorweg beenvoerde.

Ook hier waren aan beide zijden van het gewelf, door eene blijkbaar ongeoefende hand, namen neergeschreven en een dezer namen trok blijkbaar zoo zeer Rothmann's aandacht, dat hij bleef stil staan. Deze naam luidde : Emile Keilef.

Op zichzelve was ook aan dezen naam niets bijzonders, maar toch voond Rothmann tusschen dezen en dien in het dorp een teker verband.

De woorden Biller en Keilef toch hebben in de dieventaal dezelfde beteekenis en wel die van brand.

(Werdt vervolgd).